

Vis skolen og skolens ansatte anerkendelse og skab understøttende refleksionsrum for egen praksis

- så stiger alle de parametre (glæde, tillid, trivsel og læring) som alle i og omkring folkeskolen gerne vil se stige.

Af:

Jørgen Rønsholdt
GR- Psykologerne ApS
Aut. Psykolog
Specialist i psykoterapi og klinisk psykologi
Instruktør indenfor ICDP international

**Det du tror om mig
Den måde du er imod mig på
Den måde du ser på mig på
Det du gør imod mig,
gør mig til den
jeg bliver.**

M. Jennes

Abstrakt:

Artiklen indeholder dels en genfortælling og dels en evaluering af et treårigt uddannelsesforløb, som netop er afsluttet. Forløbet foregik på en mindre Folkeskole i Nordjylland kaldet Elling skole.

Megen forskning viser, at et barn i den grad er i risiko for mistrivsel menneskeligt, hvis han eller hun befinder sig uden for god og kærlig voksenkontakt. Dette forhold er også gældende i professionelle miljøer og relationer. Den enkelte elevs udviklingsmuligheder, er således dybt afhængig af hvilke tilgængelige voksenkontakter der findes på skolen, og hvordan kvaliteten af disse kontakter er.

Med denne viden i frisk erindring har Skolens ledelse, lærere og jeg gennem et dejligt samarbejde forsøgt at frembringe/ videreudvikle skolen som organisation, skolens ledelse og skolens ansatte, således at disse tre "sociologiske " niveauer efterfølgende var i stand til, med egne redskaber, at skabe selvreflekterende udviklingsprocesser på det relationelle plan/niveau. Alt sammen med det overordnede formål, at kontakten mellem den voksne og barnet til stadighed kan holdes understøttende og empatisk, også når (skole) -livets mange dilemmaer og konflikter kan true det gode samspil.

Kort opsummering af uddannelsesforløbet.

Der har fra starten været et ønske om at gennemføre en uddannelse/proces hvor den enkelte voksne skulle få erfaringer (og meget gerne gode erfaringer) med tre forskellige niveauer af egen relationskompetence.

De voksne skulle således det første år arbejde med egen pædagogisk praksis, dernæst i et år arbejde som vejleder for en kollegas pædagogiske praksis, for til sidst igennem endnu et år, at indgå som vejleder i forhold til et udvidet forældresamarbejde.

Processen har været således opbygget, at de tre niveauer har kørt samtidigt det tredje år. Det vil sige at den enkelte lærer har, efterhånden som redskaberne blev kendte, og de gode erfaringsdannelser blev skabt, arbejdet både med egen, kollegers og forældres samspilspraksis.

Formål:

De overordnede formål med uddannelsesforløbet har været;

- 1) Implementering af redskaber til brug for udbygning af de voksnes relationskompetencer.
- 2) Implementering af reflektionsmetoder og opøvelse i feedbackprocesser i forhold til; Selviagttagelse, Kollegafeedback på egen og andres praksis og videoanalyse af egen og andres praksis.
- 3) Oplevelse af mestring, arbejds glæde og tryghed i arbejdet hos de ansatte.⁴
- 4) At udvikle reflektionskompetence på et niveau, således at første ordens behov kan løses på anden ordens niveau internt i organisationen.

Metode:

Kort fortalt har alle lærerne arbejdet med deres egne virkemidlers betydning i forhold til lærer – elev relationen, kollegarelationen samt forældrerelationen. De har alle arbejdet systematisk og grundigt med relationspædagogikken ud fra et pædagogisk program som kaldes ICDP.

Programmet stammer fra Norge og er udarbejdet af to professorer fra Oslo universitet (H. Rye og K Hundeide).

ICDP står for International Child Development Programmes. Når der er valgt et engelsk navn skyldes det, at programmet bruges i hele verden. ICDP organisationen kan i dag se tilbage på over 3500 store udviklingsprojekter.

ICDP har for mig at se nogle vigtige (og rigtig gode) metateoretiske indfaldsvinkler til arbejdet med voksnes relationskompetence. Jeg vil her kort nævne de væsentligste, idet jeg er sikker på at der her findes nogle væsentlige faktorer i forhold til at arbejde med udvikling af relationskompetence og skoleudvikling.

- Der ønskes at arbejde videre med de allerede iboende kompetencer hos den voksne
- Der arbejdes meget ressourceorienteret
- Der er megen fokus på at skabe mestringsoplevelser

ICDP programmet bygger på antagelsen om at al væsentlig udvikling i barnet er båret af relationen mellem en voksen og et barn. Relationen er således det væsentligste fundament for barnets udvikling.

En relation kan kort oversættes til kontakten og samspillet mellem to mennesker. Kontakten mellem læren og eleven er således det livgivende vand, som gøder elevens udvikling af social-, følelsesmæssig- og faglig kompetence.

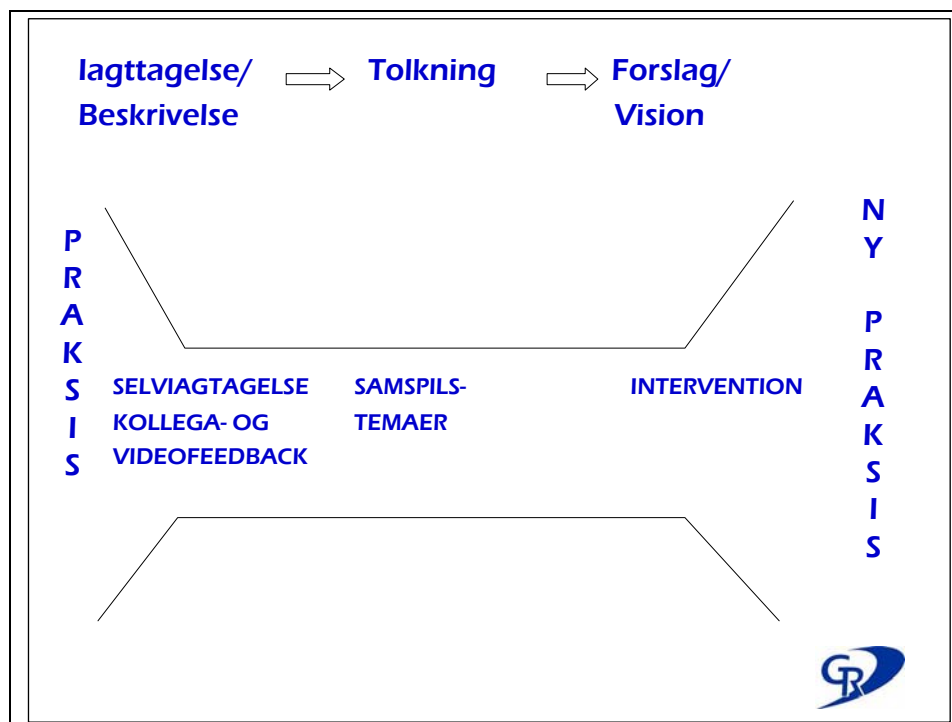
En relation mellem læren og eleven kan opdeles i tre bærende dialogtyper kendetegnet ved en følelsesmæssig, en lærende og en vejledende dialog/kommunikation. Disse dialogtyper udspiller sig samtidigt i det faktiske samspil med forskellig vægtning.

ICDP bygger således en forståelse af det gode samspil op på en tematisering af 8 forskellige kvaliteter som viser sig i disse tre dialogtyper. Temaernes validitet bygger på talrige kvalitative studier af interaktionens betydning for sund menneskelig udvikling.

Dialogtype	Samspilstema
Emotionel ekspressiv dialog	1. Vis positive følelser 2. Juster dig ift. barnet 3. Følg barnets initiativ 4. Giv anerkendelse og ros
Meningsskabende og udvidende dialog	5. Fælles opmærksomhed 6. Formidling af mening 7. Udvidelse og forklaring
Regulerende dialog	8. Udøv ledelse

Derfor har de voksne på Elling skole nu igennem tre år som en rød tråd, arbejdet med netop deres evner og kompetencer i forhold til de 8 samspilstemaer. Men for virkelig at forstå egen praksis og den enorme betydning denne har i den enkelte relation, arbejder ICDP med selvrefleksion ud fra flere informationsniveauer.

Som det fremgår af figuren indlejres den voksne i feedbackprocesser båret af egne og andres perspektiver.

Det ligger som en fast metodisk tilgang at opøve den enkeltes evne til:

- 1) At adskille iagttagelse, analyse og hypotesedannelse, således at hver proces får sit optimale rum til gavn for den almene relationspraksis.
- 2) At opøve evnen til konstant at kunne understøtte de ansattes behov for vejledning af hinanden hvis (når) der er behov for det gennem systemisk refleksion eksempelvis ved videoanalyse.

ICDP programmet er således opbygget med mange redskaber og opgaver som skal tilegnes hver enkelt lærer gennem uddannelsen.

Det er vigtigt at fastslå at uddannelsen ikke er instrumentalistisk; "gør sådan og sådan...", men faciliterende; "hvordan kan du bruge dette"? Der skal hele tiden arbejdes med en differentieret tilgang til den enkelte voksnes særlige potentiale.

Evaluering:

Alle involverede voksne har arbejdet ihærdigt og med stor entusiasme. Alle har de deltaget med stort gå på mod og medmenneskelig klogskab. Der har gennem vores samarbejde været plads til både smil og også lidt tårer. Tårerne mest fordi vi er blevet rørte over den gode udvikling vi har set hos eleverne.

Jeg har således oplevet, hvordan mange af eleverne i den grad har profiteret af de voksnes optagethed, vedrørende den enkelte elevs særlige behov for opmærksomhed og omsorg.

Disse elever er simpelthen blevet mere harmoniske og dermed roligere og mere læringsparate, fordi deres selvtillid og selvværd er vokset i kontakten med disse skønne lærere.

Jeg tænker at lærerne har formået at gå endnu mere understøttende på eleverne fordi de dels gennem uddannelsen er blevet mere bevidste om deres egen betydning for samspillet, og dels fordi de alle har oplevet og mærket nye kompetencer hos dem selv.

En stor gevinst ved at arbejde ud fra bl.a. ICDP principperne, er at lærerjobbet til stadig bliver sat ind i en ramme med mulighed for selvrefleksion gennem forskellige vejledningsprocesser.

Gennem det sidste år af uddannelsen har lærerne endvidere arbejdet med en særlig måde at udvide forældresamarbejdet på. Dette arbejde har ført til flere virkelig opmuntrende og spændende samarbejdsforløb. Kort fortalt har man tilbudt forældre at lave videoanalyser af samspillet mellem forældrene og deres børn ud fra hjemlige aktiviteter og gøremål. Forældrene har så optaget film derhjemme og forberedt disse inden mødet med lærerne. Vejledningen er så forestået af lærerne og er foregået på skolen.

Lærerne har således arbejdet med forældrevejledning ud fra de redskaber, de selv har prøvet i deres egen relationspraksis de to foregående år.

Flere af de forældre som deltog, har meget tydeligt givet udtryk for både stor taknemmelighed og udbytte af denne måde at have forældresamarbejde på. Interessant er også at lærerne samstemmigt har nydt denne indfaldsvinkel på forældresamarbejdet.

Alle lærerne har således i dag opnået et uddannelsesniveau, der gør at Elling Skole i den grad skiller sig positivt ud i den danske folkeskoleverden, i forhold til arbejdet med relations og ressourceorienteret pædagogik.

Da jeg startede samarbejdet for tre år siden, var jeg måske nok en lille smule forbeholden overfor "projektet".

Jeg tænkte; Det er godt nok en lille skole! Der er ikke mange lærere at arbejde med! Den (skolen) ligger da noget ude på landet osv. osv.

Alle mine små forbehold er gennem årene i den grad skudt i sænk.

Når jeg tænker tilbage på mine små forbehold, og sætter disse i relief til min nu rigtig gode fornemmelse af skolen og de ansatte, kan jeg ikke helt lade være med at tænke på H.C. Andersens historie om den grimme ælling.

E(Æ)lling skole fremstår for mig i dag, som en smuk svane.

Det har været en spændende og lærerig rejse, som jeg gerne gjorde om. Mit håb er at vores fælles rejse ikke er slut endnu.

Jeg har efterhånden arbejdet med udvikling af relationskompetence i pædagogisk regi i godt 10 år, og jeg syntes det bliver tydeligere og tydeligere, at skolen eller institutionen, og de gode mennesker, der findes der, har brug for periodiske forstyrrelser (gode forstyrrelser), for at kunne fastholde organisationen eller individets evne til sensitivitet. Og dette giver jo ganske god mening ud fra både et relationelt og systemisk perspektiv.

Litteraturliste

Grundbog:

- Hundeide, Karsten: Relationsarbejde i skole og institution

Supplerende litteratur: (forsøgt opstillet i prioriteret rækkefølge).

- Rye, Henning: Tidlig hjælp til bedre samspil. udsolgt fra forlaget
- Jensen, Kirstine S. m.fl.: Teamets arbejde med relationer og ressourcer.
- Linder, A. Glædens pædagogik.
- Lyng, B. Anerkendende pædagogik.
- Juul, Jesper & Helle Jensen: Pædagogisk relationskompetence.
- Hertz, Berit (red.): Anerkendelse i børnehøjde.
- Ritchie, Tom (red): Relationer i teori og praksis.
- Ritchie, Tom (red): Relationer i psykologien.

Jørgen Rønsholdt
GR-Psykologerne